

VORM

UITGAVE VAN DE VAKBOND LEERKRACHTEN ARUBA

JAARGANG 2 NUMMER 10 DECEMBER 1971

INHOUD

Van de Redactie

Met het nummer dat hier voor u ligt besluiten wij dan de eerste officiële jaargang van ons eigen blad Vorm. Namens de redactie wil ik graag hierbij dank zeggen aan allen die ons op een of andere wijze dit jaar geholpen hebben met allerhande kopy. Onze dank gaat dan uit op de eerste plaats naar de heer Strick, die ons blad hielp aan een eigen jasje en steeds bereid was met zijn bekwame tekenstift ons blad te voorzien van rake tekeningen die het geheel opfleurden. Verder gaat onze dank naar de VAD, waar men steeds voor ons klaar stond en aan al onze wensen tegemoet kwam, ook al waren die soms wel eens wat vreemd.

Ook aan het hoofdbestuur onze dank voor het in ons gestelde vertrouwen, waarbij ik dan de hoop uitspreek dat de samenwerking met het hoofdbestuur en vooral ook met de sektiebesturen in de komende tijd nog zal groeien, tot heil van de VLA en haar „visitekaartje" Vorm.

Tenslotte dank aan alle lezers die ons met goede raad hielpen ook al waren dat er niet veel en blijft de redactie zich openstellen voor opbouwende kritiek. Hebt u wensen, op- of aanmerkingen, geeft u ze door aan een van de leden der redactie en niet aan uw buurman op school, die kan er ook niets aan doen.

Dit nummer is dan zoals afgesproken gewijd aan Kerstmis. Naast een Kerstoverweging van onze hoofdredacteur vindt u een Nieuwjaarsboodschap van onze voorzitter de heer P. E. Croes en een zeer lezenswaardig artikel van de hand van de heer J. Maduro over Kerst- en Nieuwjaarsviering op Aruba, wat wij vooral ook aan onze Nederlandse collega's ter lezing willen aanbevelen. Eveneens van de hand van de heer Maduro „Pensamento". De heer Bennett (wij zouden haast zeggen onze engelse free-lance medewerker) vertelt ons een kerstverhaal. Een heerlijk recept voor kreeft wordt ons opgediend door niemand minder dan de heer Keller, kook- en kreeftexpert bij uitstek, terwijl de heer Norder ons tracht te verleiden tot het maken van reizen in de kerstvakantie, en zo al onze zorgen inzake onze rechtspositie te vergeten.

Tenslotte hebben wij voor u nog een verslag van de Onderwijsdag Basissektie van de heer Uyen.

Enkele ingezonden stukken n.a.v. het artikel van de heer Meenhorst in het novembernummer hebben wij wegens plaatsgebrek moeten uitstellen. Indien de schrijvers er prijs op stellen blijven deze artikelen dus liggen voor een later nummer.

Hebt u mogelijk dit jaar nog bepaalde vraagstukken of anderszins gemist. Neem contact op met de redactie. Wij zitten vol plannen, waar blijft uw inbreng?

Kopy voor het januarinummer vóór 19 december bij de redactie.

Hoofdredacteur ■

Van het Hoofdbestuur

- De L.O.-cursus Gymnastiek, waarbij aanvankelijk iedereen zou worden toegelaten, wordt door de heer R. van Putten toch voor alleen onderwijsmensen gedacht, dit i.v.m. hun pedagogische, didactische en psychologische achtergrond. De cursus gaat gedurende 8 uur per week, over twee middagen verdeeld, gegeven worden door de heren Balinge, Kunst, van Putten en een arts. Mogelijk komt hiernaast een aparte cursus voor jeugd- en sportlelders.
- De VLA-voorzitter de heer P. E. Croes sprak met twee vakbondsleiders, de heren Cuisana en Cumerlato, resp. uit Venezuela en België, die informatie geven aan en over onderontwikkelde gebieden en o.m. een rapport uitbrengen over onderwijs en politieke wetenschap in Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied.
- Onze voorzitter heeft via de Fesina zitting genomen in de staatkundige commissie, welke de mening van brede lagen van het Antilliaanse volk zal gaan peilen. Naast de bonden zijn ook politieke partijen en het bedrijfsleven in de commissie vertegenwoordigd.
- Dat brieven aan het bestuurscollege van het eilandgebied Aruba niet altijd onbeantwoord blijven, mocht onlangs weer eens blijken. Het b.c. beantwoordde de VLA-brief van 15 februari 1971 over de handenarbeidcommissie op de elfde van de elfde van hetzelfde jaar!
- Er wordt door de VLA geen reis naar Nederland georganiseerd rond Kerstmis. In de grote vakantie, juni/juli 1972 is er wel een reis, waarvoor 50 plaatsen beschikbaar zijn en waarvan de kosten f. 679,— bedragen. Alleen voor leden van de VLA. Verdere informaties en opgave bij de voorzitter.
- Bij het verzamelen van de machtigingsformulieren voor de inhouding van de VLA-contributie voor 1972 is gebleken dat enkele leden hun contributie voor 1971 nog niet hebben voldaan. Misschien kunnen zij hun sektiepenningmeesters vóór zijn en hun oude schuld vóór het nieuwe jaar vereffenen.
- Het ontwerpstructuurplan voor het voortgezet onderwijs, samengesteld door een inspectorale werkgroep, werd na bestudering in verschillende sekties op 22 november met de inspectie besproken. Daarna werd het plan ook nog met directies van scholen en vakbonden besproken. Een bundeling van op- en aanmerkingen wordt te zijnertijd door de inspectie aan de VLA toegezonden.
- Een concept Kleuteronderwijswet is in studie bij de kleuteronderwijssektie. Zo snel mogelijk zal deze met het hoofdbestuur worden afgerond.
- De in de vorige Vorm aangekondigde bespreking in de Marinierskazerne ging niet door. Mogelijk voor een volgende keer.
- N.a.v. het medium T.V. dat o.a. onderwerp van gesprek was op een onlangs gehouden MAVO-discussieavond en de aan de VLA

ter beschikking te geven zendtijd voor de T.V., doet het hoofdbestuur een beroep op een vaste groep van leden die regelmatig T.V.-uitzendingen willen verzorgen. Informatie en opgave (alweer) bij de voorzitter die — zoals hij onlangs op een bestuursvergadering zei — „reikhalzend uitziet naar de werkpaarden, die een vast VLA-programma over onderwijs en opvoeding zouden kunnen verzorgen". ■

Van de Sekties

Sektie V.O.

Zoals de meesten van u al weten gaat mevr. Keur-Spaans in december voorgoed weg. In naam van alle kleuterleidsters, pas afgestudeerde leidsters, studerende cursisten willen wij van deze gelegenheid gebruik maken om haar heel hartelijk te danken voor alles wat zij voor de kleuterleidsterscursus heeft gedaan en tegelijkertijd wensen wij haar een goede reis en prettig verblijf in Nederland.

Het sektiebestuur V.O. ■

Sektie B.B.O.

Het bestuur van de sektie B.B.O. wenst alle leden van de VLA en in het bijzonder de leden van de sektie B.B.O. een Zalig Kerstfeest en een zeer Voorspoedig 1972.

Het sektiebestuur B.B.O. ■

Sektie N.O.

Om welke redenen dan ook is de op woensdag 24 november geplande ledenvergadering niet doorgegaan, maar gehouden op 8 december. Middels een stencil werden de leden daartoe uitgenodigd. Bij het ter perse gaan van Vorm was de nieuwe bestuurssamenstelling nog niet bekend.

Het huidige bestuur wenst hierbij alle leden een goed Kerstfeest en de beste wensen voor geluk en gezondheid voor 1972.

Het sektiebestuur V.O. ■

Pensamento den marduga di Pasku

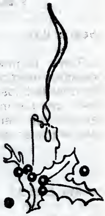
Mil nuebe chento i setent'i un
1971
Lo Bo nase
Bo tey nase
Bo d nase
P'e sun si
P'e otro no

Mil nuebe chento i setent'ı un
1971
Lo Bo muri
Bo tey muri
Bo d muri
P'e sun si
P'e otro no

Flor-Streyd-Klaridat
P'ami si
P'ami no?

Tera-Shinishi-Skuridat
Ki ora si
Ki ora no?

NENA BENNETT

Kerstmis 1971

Weer is het Kerstmis en weer gaan onze gedachten uit naar die gebeurtenis nu bijna 2000 jaar geleden, toen Gods Zoon in een armelijke stal Mens werd met de mensen. Weer zal in vele landen en in vele talen het „Stille Nacht" gezongen worden ter herinnering aan die wonderbare nacht van toen.

Als het daar echter bij blijft heeft onze kerstviering dan wel zin? Komt een dergelijke „herdenking" wel uit boven andere herdenkingsdagen als Statuutdag, Bevrijdingsdag, of de geboorte- of sterfdag van een of andere nationale- of internationale figuur?

Kerstmis is meer. Niet alleen voor de christenen, maar zeker ook voor anderen, of zij nu wel of niet in een God geloven. Afgezien nog van de vraag of volledig atheïsme mogelijk is.

Naar mijn mening heeft Kerstmis juist ook in onze moderne geseculariseerde wereld een diepere zin, immers het is het opnieuw zichtbaar worden van Gods liefde voor de wereld, en deze liefde manifesteert zich toch op de eerste plaats in de medemens.

Kerstmis is een gave. God schenkt ons zijn liefde, maar daarmede is het ook een opgave, immers God vraagt van ons wederliefde. We-

derliefde die zich moet uiten in daden t.o.v. onze medemens. Wij mensen kunnen niet in abstracto leven, wij vragen concrete dingen. Liefde (=houden van iets of iemand) kunnen wij alleen opbrengen als datgene waar onze liefde zich op richt, een goed is voor ons. Ik houd van mijn vrouw omdat zij met haar liefde mij steeds nabij is ook al is zij lichamelijk misschien niet aanwezig. Ik houd van muziek omdat die mijn gehoor goed doet, ik houd van mijn hond omdat hij mijn huis beschermt tegen ongewenste indringers. Er moet dus de wil aanwezig zijn om iets goeds te zien in de ander.

De engelen zongen het al in Bethlehems dreven: „Glorie aan God in de hoge en vrede op aarde aan de mensen van goede wil".

Te lang heeft de nadruk gelegen op het eerste stuk en zag men de rest over het hoofd als wezenlijk onderdeel van Kerstmis. In onze gesecülariseerde maatschappij van 1971 waarin voor de Kerk (elke Kerk) weinig plaats meer lijkt te zijn, en waarin ook inderdaad de Kerk haar grote invloed op het openbare leven steeds meer gaat verliezen, raakt de mens steeds meer ingesteld op zijn medemens in kleiner zowel als in groter verband.

Vroeger was je een goed mens als je deed wat pastoor of dominee zeiden, tegenwoordig wordt er steeds meer een beroep gedaan op onze eigen verantwoordelijkheid tegenover onze medemens. En hier nu ligt juist de diepere zin van Kerstmis. Als er ooit een tijd is geweest waarin een beroep werd gedaan op onze verantwoordelijkheid t.o.v. elkaar dan is het toch wel onze moderne tijd nu wij dagelijks via pers, radio en televisie gedrukt worden op de noden in de wereld, in Vietnam, India, Noord-Ierland enz.

Wij moeten dan vaak machteloos toezien, maar hoe staat het in dezen met onze eigen kleine wereld? Is er daar voor ons niet een concrete opgave voor handen? Om het naar eens heel concreet te zeggen: Zou het niet veel prettiger werken zijn als wij allen in onze collega's eens zochten naar wat ons bindt i.p.v. naar onze verschillen? Dat er eens wat minder wantrouwen zou komen tussen kort- en langverbanders, tussen Nederlandse en Antilliaanse collega's?

O zeker, ik wil mijzelf niet vrijpleiten, integendeel. Als collega en als hoofdredacteur van ons blad erken ik mijn herhaald falen in dezen maar dat hoeft toch geen reden te zijn om er dan ook maar niet over na te denken?

Kerstmis geeft ons dus de opgave een eerlijke poging te doen voor elkaar de wereld meer leefbaar te maken. Wanneer ons dat lukt zal Kerstmis voor ons allen worden wat ik u hierbij van harte toewens mede namens de redactie, een

ZALIG KERSTFEEST.

J. F. J. VAN STEEN, hoofdredacteur ■

Ter uit- en inleiding

Het laatste nummer van de tweede jaargang van ons blad — de eerste jaargang die bij de VLA volledig verschenen is — ligt voor U. Het feit dat de redactie deze prestatie geleverd heeft, stemt mij tot buitengewoon grote voldoening. Het is dan ook om deze reden dat ik hier, mede namens de overige hoofdbestuursleden, de redactie bedank voor de actieve wijze, waarop zij zich telkens weer ingezet heeft ten behoeve van Vorm.

Hoewel de redactie mij geen gerichte opdracht heeft gegeven voor dit voorwoord, heb ik het gevoel, dat in zo'n laatste nummer van het kalenderjaar het afgelopen jaar in het kort de revue moet passeren en alvast een blik geworpen dient te worden op het voor ons liggende jaar.

Laat ik dus nu beginnen met een blik achterwaarts te richten op het jaar dat wás. Een jaar waarin het hoofdbestuur zich genoodzaakt zag bezig te zijn met vele en verschillende zaken, van rechtspositionele, onderwijskundige, administratieve en organisatorische aard. Geen wonder, wanneer U bedenkt dat de VLA pas twee jaar bestaat, op papier dan wel te verstaan, want wat de interne organisatie betreft, moet nog heel veel werk verricht worden. En dit was dan meteen het meest kenmerkende probleem van het hoofdbestuur in het bijna voorbije jaar.

Urenlang rustig werken aan een duidelijk omschreven opgave is nauwelijks vermoeiend, maar aan zovele taken tegelijk te moeten werken heeft dikwijls een grote flexibiliteit gevraagd van de hoofdbestuursleden en is vaak buitengewoon slopend geweest. Het is bepaald niet overdreven wanneer ik beweer dat de hoeveelheid energie die de bestuursleden gaven bij het verrichten van hun werkzaamheden vaak aan het ongelooflijke grensde. Graag spreek ik op deze plaats een woord van dank aan hen uit.

Wanneer ik alle aspecten van onze bond op dit moment afzonderlijk aan een nauwkeurig onderzoek zou onderwerpen, dan zou mij ongetwijfeld een zeker gevoel van ontevredenheid bekruipen. Een gevoel dat aan de andere kant niet geheel terecht is, zeker niet wanneer ik de totaliteit van wat bereikt is, bekijk.

Bij de veelheid van onverwachte situaties die zich het afgelopen jaar voordeden, hebben wij soms onze toevlucht moeten nemen tot het spelen van een soort paniekvoetbal. Eerlijkheid gebiedt mij echter te vermelden dat ondanks dit minder georganiseerde spel vaak vanuit deze positie „gedoelpunt" werd.

Een levensgroot probleem voor het hoofdbestuur in deze is het feit dat het aantal vaste spelers klein is. Blessures mogen zich dan ook niet voordoen, want dit zal een complete verlamming van het team kunnen betekenen. Het hoofdbestuur bezint zich momenteel op maatregelen die genomen moeten worden om te komen tot uitbreiding van het aantal vaste spelers.

Kijk ik nu even vooruit naar het vlak voor ons liggende jaar, dan kan ik zonder meer zeggen dat het weer een jaar van hard werken wordt voor onze bond en ook voor het onderwijs in het algemeen.

Het feit dat niet allen bezield zijn met grote en grootse toekomstverwachtingen t.a.v. het Antilliaanse onderwijs, doet niet veel af aan de in de vorige zin geponeerde bewering.

Allereerst wacht ons weer een salarisoverleg, waarvan de inleidende schermutselingen reeds hebben plaats gevonden, zowel binnen de bond als met de gemachtigden van het bestuurscollege. Ik garandeer u dat u volkomen kunt vertrouwen op uw vertegenwoordigers in het GOOP (Georganiseerd Overleg Onderwijzend Personeel); de ervaring heeft mij geleerd dat zij uw belangen tot het uiterste zullen verdedigen. Een ander vereiste in deze, en ook voor wat betreft de andere problemen, is zeker het trachten een aaneengesloten en vastberaden front te vormen: een front van allen die bereid zijn het onderwijs te dienen.

Verwacht wordt een kritische maar eerlijke begeleiding van het beleid van het hoofdbestuur.

Bovendien liggen er nog ettelijke punten, die al eerder onder de aandacht van de bevoegde instanties zijn gebracht, maar waarvoor blijkbaar nog geen oplossing te vinden is. Onze vakbond zal actief blijven en zal blijven aandringen om gerechtvaardigde verlangens ingewilligd te krijgen. En met dit opkomen voor de rechtspositie van onze leden dreigen bepaalde onderwijskundige problemen minder onze aandacht te krijgen.

Onze pedagogisch-didactische commissie gaat een voorzichtige start maken met haar werkzaamheden. Het hoofdbestuur zal dit werk uiteraard stimuleren, zodat dit bescheiden begin spoedig evolueert tot wat wij voor ogen hebben: een pedagogische-didactisch bureau in optima forma.

Al met al staat ons ongetwijfeld een moeilijke tijd te wachten. Er zullen, zoals gebruikelijk, heel wat vragen op ons afgevuurd worden, tekortkomingen zullen ons wellicht ook verweten worden. Het hoofdbestuur zal van zijn kant trachten die vragen naar beste weten te beantwoorden en het aantal eventuele tekortkomingen zo klein mogelijk te doen zijn.

Aan de andere kant stel ik u ook een vraag: Bent u bereid zich mét ons in te zetten voor het onderwijs en voor de rechten van hen die dat onderwijs dienen?

Als u hierop met een volmondig ja antwoordt en het metterdaad bewijst, wordt het voor de VLA een goed 1972, wat ik, mede namens de andere hoofdbestuursleden, u voor uzelf en voor de uwen van harte toewens.

Prettige kerstvakantie en rustige en genoeglijke feestdagen.

P. E. CROES, voorzitter ▪

Pensamento

Ora aña toca na su fin
nos tur ta quibra nos cabez
pa recorda problemanan cu tin
y casonan cu'a bai robez

Promesanan lubidá
speranzanan quibrá
propositónan derrotá
ilusionnan amargá.

Amornan marchitá
sononan terminá
debernan neglishá
oportunidad desaprobechá.

Ideanan frustrá
confianza traicioná
intencionnan torpedeá
bon boluntad mofá.

Tambe nos ta recordá contento
tur bon obra, tur cos bon
cu'a pasa. Ademas atento
nos ta hari nos cosnan di chambon

Tur loque cu desapercebí
durante aña a transcurí
ta cruzá despacio den nos mente
manera bishita dj'un pariente

Pesey pe aña cu ta bin
mi a sinta cu pasenchi
y saminá bon mi consenshi
y refleha c'un solo fin

Lo mi alaba mi creador
y yuda unda cu mi por
pa haci mundo un lugar mehor
sin hinca mi mes den mas error.

JULIO MADURO

Kerst- en Nieuwjaarsviering op Aruba

Tegen de Kersttijd bezint de oudere generatie zich. Zo ziet zij terug naar de periode, dat de kerstbomen, kerstkaarten, speculaas en chocoladeletters onbekend en derhalve ongebruikt waren. Dit houdt geenszins in dat de kersttijd niet gevierd werd.

Wie gelooft dat de overvloed kerstvreugde aan de Arubaanse bevolking brengt, slaat de plank volkomen mis.

Laten wij dan de kalender terugbladeren tot circa 1930. In die periode was het een ijzersterke gewoonte dat iedere man en vrouw. — de kinderen daaronder begrepen —, een nieuwe uitrusting moest hebben. Gewoon onvoorstelbaar was het toen, dat iemand, hoe arm ook, zonder nieuwe plunje naar de kerk ging. Want de kerk, protestant of katholiek, was het centrum van de kerstviering. Pas na de festiviteiten in de kerken, begonnen de volksfeesten.

De dranken waren bij uitstek cucui en/of likeur voor de vrouwen, jenever en/of rum voor de mannen. Doch thuis kon de boyo[1]) niet ontbreken. Niet te verwarren met de bolo of taart. Uiteraard moest bij de boyo ook „chuculati di pinda" of „cachipete" aanwezig zijn. Nu heeft geen van beiden iets met chocola te maken, doch zo wordt het in ieder geval genoemd. De preparatie is hetzelfde. De pinda of cachipete wordt eerst (met schil of peul) geroosterd en daarna gepeld en gemalen. Meestal op de „piedra di mula" en met schape- of geitemelk gekookt.

Kalkoen of ham was toen niet in zwang, doch varkensvlees kon op allerhande manieren worden klaargemaakt.

Daarnaast kip, geite- of schapevlees, terwijl voor de fijnproevers de „salón", voor de „wayaba"[2]) de volgende morgen, nagenoeg onontbeerlijk was. Ook de pisca salu (salá) was in voque.

„Salón", — niet te verwarren met carni salu of carni salá — is gezouten, uitgedroogd schape- of geitevlees. Alléén zout wordt gebruikt voor de preparatie. De warme passaatwind zorgt voor de uitdroging. Op Bonaire heet dit „yorki".

Waar mensen wonen en vooral waar de families bij elkaar klitten bestaat er licht ruzie. De Arubanen vormen geen uitzondering op de regel. Echter was het de gewoonte dat met Pascu en vooral Aña Nobo alle ruzies en vetes werden bijgelegd. Het was bij de oudere generatie ondenkbaar dat zelfs een vijand op Pascu of Aña Nobo niet werd binnengelaten. Wee degene die een tegenstander op Pascu of Aña Nobo niet groet of niet thuis ontvangt. Dit was ook een der redenen waarom op Kerstmorgen iedereen elkaar op het kerkplein groette.

De Pascu begon op 25 december en duurde nagenoeg de hele week.

De Aña Nobo begon om klokslag 12 uur middernacht, doch de voorbereidingen voor het inluiden van het nieuwe jaar begonnen om omstreeks 6 uur 's middags van de dag tevoren.

Water was altijd schaars op Aruba, doch iedereen thuis moest een bad nemen. Soms werd ook wierook verbrand om het kwaad van het

oude jaar heen te sturen. Het was gebruikelijk dat ieder lid van het gezin een paar minuten voor 12 uur het huis verliet. Om klokslag 12 uur, — in de stad aangegeven door het fortkanon of de kerkklok en in de districten door de geweren van de betergestelden —, keerde men in het huis terug. Het gezinshoofd eerst, daarna het gezin in leeftijdsorde.

De kinderen bezochten de ouders om voorspoedig nieuwjaar te wensen, meestal in de ouderlijke slaapkamer. Wederom naargelang de leeftijd, de oudste eerst. Men knielde eerst vóór de vader en daarna vóór de moeder om de zegen. Pas na de ouderlijke zegen mocht men opstaan om de gebruikelijke nieuwjaarskus op het voorhoofd in ontvangst te nemen.

Opmerkelijk was het dat de zonen slechts één drankje in aanwezigheid van de ouders mochten nemen. Bij sommige families was zelfs dit niet toegestaan.

Hierna werd alles in gereedheid gebracht voor het ontvangen van de „dandé" en van buren, familieleden of vrienden, die zelf geen „dandé" wensen te ontvangen om welke redenen dan ook, meestal rouw.

De thans uitgestorven „dandé" was vroeger een ernstige zaak. Het aantal ontvangen „dandé's" besliste de hoeveelheid vrienden en/of de status van de heer des huizes. De betekenis van het woord „dandé" is onbekend, eveneens de oorsprong ervan. Wel wordt het woord „dandaré" gebruikt voor het doelloos rondlopen.

De „dandé"-groep oftewel „parranda" bestaat hoofdzakelijk uit enkele muzikanten, een zanger en enige meelopers. De zanger moet bekend zijn met de meeste bewoners van de streek waar zij optreden of hij moet informeren kort voor de uitvoering of ze mogen komen. De namen in een gezin zijn zeer belangrijk. Hij zingt met ontbloot hoofd bij de deur. Hij mag niet binnentreden voordat de „dandé" is uitgezongen. Bij het zingen houdt hij steeds de hoed in de hand.

De violist zet in en hij domineert de „dandé". Soms wordt een trekharmonica gebruikt. Het tweede en zeer belangrijke instrument is de „tambor" alhoewel de „tambu" ook gebruikt wordt. Het verschil is dat de „tambor" aan beide kanten van het tonnetje van geiteleer (of schapeleer) is voorzien en met stokjes wordt bespeeld, terwijl de „tambu" slechts aan één zijde is bekleed en met de hand wordt bespeeld. De toon is veelal verschillend. De „wícharo" of „wiri" is het derde instrument. Uit koper of brons gemaakt, wordt er met een grote spijker of langwerpig stuk metaal tegen gewreven. De klank en het ritme zijn overbekend.

De overige instrumenten zoals de gitaar, marimba, clavillo en maraca zijn van Cubaanse oorsprong, hier ingevoerd door de Arubanen die in Cuba werkzaam waren omstreeks de eerste wereldoorlog. De rest van de „parranda" bestaat uit begeleiders, meelopers enz., die in de handen klappen en in koor antwoorden.

De woorden van de „dandé" hebben niet veel om het lijf. Het is de nieuwjaarsgroet, de wens voor geluk, gezondheid en rijkdom; de lofzang en soms zelfs de kritiek op de persoon die bezongen wordt. Het is de combinatie van klank, woord en suggestie, de wijze van voordracht onder emotionele omstandigheden, die de Arubaan boeit, nee fascineert. Het grijpt hem. De oudere lieden krijgen niet zelden kippevel bij het aanhoren van de eerste strofe van de „dandé". Daar-

entegen wordt de jongere generatie niet beroerd. Het is goed te weten dat de „dandé" vanaf Aña Nobo tot Tres Rey (Driekoningen) wordt gezongen. Pas daarna zwijgt de „tambor" of „tambu", viool of trekharmonica, en de „wícharo (wiri)".

JULIO MADURO ▪

---

¹) Boyo is gebak gemaakt uit: maismeel, maishi-rabo, reuzel, pinda en cocosnoot (copra).

---

²) Wayaba is kater (nare gevolgen van overvloedig drinken).

The Barbershop

It was during the season that Ken gunned his Vauxhall ınto the direction of San Nicolas. He had to be there for some kind of a shopping errand. Driving at a speed where he was not neccesarily insisting on his rites, he was thinking on getting a haircut for it was a custom to be well groomed for the Christmas. So he decided to see his barber after the errand. Slowly he parked in front of the barbershop and entered to find it rather unoccupied for that time of the year. Sitting on one of the ever vacant barber-chair was a student trying to cram up some Spanish vocabulary for a coming exam and at the same time was keeping the barber's company as he later explained. The barber was busy trimming the only client in his shop. Ken greeted and sat down to wait for his turn. For the next few minutes the conversation arranged itself on purely everyday lines.

A steady flow of words and clichés drifted out of the room. But suddenly the flow started to come back into the room to center itself on work. All kinds of jobs and occupations passed the review and seeing Ken sitting there, teaching was elaboratedly discussed.

At last it was Ken's turn. Comfortably he nestled himself in the chair. A stiftly starched white dressing-jacket was tied around his neck and he was ready for the operation. By the time the clipping had started both parties had exhausted the number of jobs. All at once Mr. Student seemed to have reserved one yet.

"Well look at my father. That's a man who really needs and has a lot of patience. All these people bringing their watches to be repaired and don't talk about the rings and jewelry, partner. And to beat all cock íight, he has to wait for months, sometimes for donkey years before they come to pick up their stuff and pay him".

Here is were the student had stepped upon the barber's big toe.

"Look here boy, your father's job is about the easiest job I've ever seen. A jeweler. All he has to do is sit there on his big fat rusty-dusty and tell the customers to come back next week for the watch or what ever it may be. Imagine me doing something like that, cutting my

client's head off and telling him to come back tomorrow for his well trimmed head".

A morbid silence fell. An undefinable feeling ran through Ken's spine for at that instant the barber was sharpening his razor on the leather belt which was always hanging loosely alongside the chair. No one dared utter a word. Luckily the tension was broken by Alfie who entered the barbershop all attired in a green shirt, brown slacks, and his shoes shinning like a whistle. He was looking like one of those sharp Harlem dandies plucked right out of "SHAFT".

"Well, how you like my boy last night?" was Alfie's greeting as he sat down. The barber gave him his euphemistic opinion about the boxing match that had taken place during the night.

"But how can you speak so about my boy, man. You ain't see how he was toying with Bonavena." Alfie stood up to demonstrate the action in the ring while commenting loudly to accentuate his movement.

"Jab, jab, jab; side-step, a right cross, left-hook, uppercut, a next jab, the one-two punch, side-step, counter punches and then clinch. Of course my boy was a bit to heavy to really demonstrate the "Aly shuffle".

"Aly shuffle what!" That was Mr. Bengy's voice that boomed into the room. During the exhibition of last night's action he had appeared on the scene. "You call that an excuse for not demonstrating the "Aly shuffle". Man your boy could'nt even do a "Golliwog cake walk."

"Debussy", was Ken's contribution to this discussion. "Look Teach, keep out of this. That intellectual stuff won't help Alfie one bit and by the way do you mean by "Dubble You See", man we call that a toilet or a lavatory or were you by chance abreviating Winston Churchill's name. And you Alfie, next year when your boy Aly meets my man Frazier he will be in for a lot of trouble."

"If my boy only gets back his little shuffle then you are shooting a lot of crap" was Alfie's counter attack.

"Look here boy, in Guyana they taught me that IF is a conjunction and here a conditional one too boot, so why don't you just shut your yakity yak. Look at you there in your green shirt, looking like Aruba's most wonderful Christmas tree. All you need now is a set of colour bulbs and some of that artificial snow and you are ready for the Season. We'll place you right here in the barbershop where toute Aruba can see you, and the touter the better". This is were Alfie really retaliated.

"Let me give you a short discription of the coming fight. You will be just coming home. In all your haste you will not forget to switch on your T.V. and while trying to find a nice cool beer in your fridge you will hear that the fight has already begun, hurriedly you will rush into your room only to find out that the fight is over, you will be seeing your man as flat as a pancake on his back and all you will be able to say is "Oh my God", but all your Gods in Guyana will not be there to help you, you will just sink in your chair and stare at that T.V. not believing that you have lost some thousands of our sterling guilders by betting on that foolish bum of yours. And mark my words from that day on all your Christmasses will be sad ones not white ones by just remembering that I had warned you."

At this moment the barber's voice was heard. "Well I think you can present yourself at any occasion during the holidays Ken." "Thank

you", was Ken's reply, "you did a wonderful job." And while Ken was handing him his fee and his fat Xmas tip he said "Well if I don't see you before the year's end, have a Merry Christmas and a Happy New Year".

E. A. BENNETT ■

For James

12-4-1971

Op vakantie

Nog vele collega's hebben het idee dat er met een vakantie vanuit Aruba enorme bedragen gemoeid zijn. Het lijkt ons daarom juist om een paar voorbeelden te geven van reizen waar dat helemaal niet nodig is en die geschikt zijn voor de bescheiden beurs.

Vooral de buurlanden: Venezuela en Columbia bieden wat dit betreft ruime mogelijkheden. Hierbij denken we aan reisdoelen als Caracas en Merida in de Venezolaanse Andes en verder b.v. Medellin, Bogota enz. in Columbia. Diverse keren leest u advertenties waarin reizen naar deze plaatsen worden aangeboden tegen bescheiden prijzen. Vaak zijn dat dan groepsreizen. Het reizen met een groep heeft als voordeel dat de prijs lager is, vanwege de kortingen in hotels, bussen en vliegtuig, dan wat u individueel zou moeten betalen. Een ander voordeel is, dat zo'n reis wordt begeleid door een of meer mensen, die het land en de omgeving kennen en er informatie over kunnen geven.

Hoewel oorspronkelijk alleen de Antilliaanse Reisvereniging zich met dergelijke reizen bezighield, gaan nu ook reisbureaus zich met deze categorie van reizigers bezighouden.

Het is beslist niet nodig om tot de zomervakantie te wachten met reizen. De a.s. kerstvakantie is een prachtige gelegenheid, door de lange duur, om er eens uit te trekken en verfrist en opgeknapt terug te komen. Wilt u een grote stad als Caracas zien of wilt u de sneeuw van de Andes zien en voelen om daarna te ontdooien in het subtropische klimaat van Merida maak daarvan dan nu gebruik. Voor

een bedrag van ong. f. 200,— per persoon voor reis en hotel en een bustrip kan men een dergelijke reis al maken en ik meen dat dat bedrag vóór velen toch niet al te bezwaarlijk hoeft te zijn.

K. NORDER ■

Voor de Kerstkeuken

Recept kreeft

Inkoop

Kreeft kan men van tijd tot tijd kopen bij vissers aan het strand (prijs ongeveer fl. 5,00 per kg.) of in de winkel (ongeveer 1½ x zo duur).

Let erop dat u geen kreeft koopt met een zachte schaal; de smaak is veel minder en de hoeveelheid vlees eveneens.

Bij de inkoop moet u eraan denken dat kreeft ongeveer de helft afval oplevert.

Koken

Volgens een aantal kookboeken moet kreeft levend gekookt worden. De oorzaak van dit voorschrift ligt waarschijnlijk in het feit dat kreeft snel bederft en levende kreeften kunnen nog niet bedorven zijn. Sommigen raden aan de kreeft te doden door een steek in de kop te geven. Behalve dat dit een akelig werkje is, is het ook nog moeilijk en gevaarlijk door de harde schil, terwijl bovendien een deel van de kreeft uitkookt (voornamelijk de bruine middendarmklier). Veel makkelijker is het de kreeft als ze nog mocht leven ongeveer 10 minuten in kraanwater te leggen, waardoor ze ook doodgaan (de kreeften die we hier kopen zijn langoesten die in zeewater thuishoren). Ruim water met zout, of zeewater aan de kook brengen. De kreeft hierin onderdompelen en koken tot de schaal helemaal rood verkleurd is (10-20 min. afhankelijk van de grootte).

Vlees uithalen

Verschillende manieren. De gemakkelijkste manier is de staart uitdraaien, schaal verbrijzelen en vlees uithalen. Staartvlees in de lengte doormidden snijden en de darm verwijderen. Kopborststuk, poten, tentakels verbrijzelen en vlees uithalen. Wilt u de schaal bewaren b.v. voor decoratie van de schotel, dan gaat u voorzichtiger te werk. Kreeft op rug leggen. Met een schaar het vlies aan de buikkant langs de rand onderkant en bovenkant doorknippen. Vlees voorzichtig uittrekken, de schaal goed uitspoelen en uit laten lekken.

Verwerking

Vlees in stukjes snijden; enkele mooie stukjes bewaren voor decoratie, ongeveer ¼ gewicht staart aan ui snipperen.
2 - 3 x gewicht staart witte kool of sla.
1 - 2 x gewicht staart rode bietjes, erwtjes, boontjes of een combinatie naar persoonlijke voorkeur.

Saus

Gelijke delen mayonnaise en tomatencatchup, scheutje cognac, whisky, rum, of iets dergelijks, lemoen naar smaak.
Voor elke halve lemoen een theelepel suiker.
Peper, zout, knoflook, thijm, oregano, ketoembar, gember, naar smaak. Hiervoor kan ik geen enkele regel geven, aangezien ieders smaak anders is.
Wil u een kreeftecocktail geven, dan neemt u alleen het vlees en mengt dat met de saus.

Opdienen

Cocktail

Bodem glas bedekken met sla.
Hierop stukjes kreeft.
Overgieten met saus.
Aan de rand een schijfje lemoen.

Kreeftesla

Uien, bietjes, erwtjes e.d. mengen met de stukken kreeft.
Overgieten met saus en laten intrekken.
Platte schaal bedekken met slablaadjes.
Hierop de kreeftesalade.
Hierover de kreeft als decoratie.
Randen schaal decoreren met uitjes, augurkjes, schijfjes ei, radijsjes, erwtjes, enz. teveel om op te noemen. Het is de huisvrouw wel toevertrouwd om dat zelf uit te dokteren.
Eet smakelijk.

BERT KELLER ▪

Papiamento

(Lezing gehouden op de Basissektie-Onderwijsdag op 26 nov. 1971)

Dames en heren,

Vanmiddag ga ik u bezig houden met te spreken over de taal die ondanks eeuwen van tegenwerking — zelfs door onze eigen mensen —, toch nog de kans kreeg om niet alleen in leven te blijven, maar meer nog zich steeds meer wist uit te breiden.

De vooruitgang van het Papiamento is thans niet meer te stuiten. We kunnen misschien een beetje ongeduldig worden met de gang van zaken, maar over het algemeen mogen wij zeggen dat er een hoop is veranderd t.o.v. het Papiamento en in zeer korte tijd.

Nog geen drie jaar geleden was het ongeoorloofd Papiamento te gebruiken in de schoollokalen, thans wordt er in diezelfde lokalen Papiamentoles gegeven.

Een paar jaar geleden was het ongehoord voor een eilandsraadslid om Papiamento te gebruiken tijdens de vergadering, laat staan de notulen vast te leggen in het Papiamento. Nu is dit de gewoonste zaak van de wereld.

Al met al kunnen wij gerust aannemen dat het de goede kant uitgaat, nogmaals, misschien wat stroef, maar in ieder geval zit er beweging in.

Zoals u weet is Papiamento de taal van de Benedenwindse eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao. Bovendien zijn er plaatsen op het schiereiland Paraguaná (Venezuela) waar men ook Papiamento spreekt, alhoewel met een meer Spaanse invloed b.v. in Punto Macomba en

ook in Andicora. De naam Andicora werd later verbasterd door onze zeelieden tot Ricola en later Ricla. Ricla is dus niet de oude naam van Andicora, maar een verbastering daarvan.

Maar goed, volgens een zekere pater Schabel werd in 1700 een soort gebroken Spaans gesproken op Curaçao.

Hoe het ook zij: Papiamento is ontstaan op de voor-eilanden „Antillen" tegenover de kust van Venezuela, „Steppingstones"-overstapjes — voor alle mogelijke nationaliteiten, die naar het vaste land wilden op zoek naar het zo begeerde „El Dorado", dat fabelachtige goudland. Spaanse, Engelse, Franse, Nederlandse, Portugese avonturiers, mare-nauten, die ook slaven vanuit Afrika meebrachten.

U kunt zich voorstellen dat op zulke kleine eilanden met een mengelmoes van talen, uiteindelijk niemand elkaar meer kon verstaan, daarom is uit noodzaak waarschijnlijk het Papiamento geboren. Niet artificieel, kunstmatig, zoals het geval is met b.v. Esperanto, maar werkelijk een natuurlijke taal.

Er moest beslist een code ontstaan waarin de verschillende mensen van Amerika, Afrika en Noord- en Zuid-Europa elkaar konden verstaan. Een communicatiemiddel, en dat middel was Papiamento. Niet eerst uitgekiend en geschreven om het te kunnen leren, maar meteen „gesproken" papia-papiamento.

Het schrijven van het Papiamento kwam echter pas later in de 18e eeuw, om precies het jaartal te noemen in 1775. Een van de oudste documenten die wij tot nu toe kennen zijn de „Liefdesbrieven" met Iberische invloed, welke ik zal voorlezen uit het boek van Antoine J. Maduro "Bon Papiamento", blz. 55. (Wij laten een deel hiervan hieronder volgen, red.):

> „Piter may the ora ky boso abiny. My a topa tio L. . . . ku Sara. Meme nan taba biny Punta. My dusie, bo pay a manda bo ruman Aronchy ku Tony y Marca koge na camina dy Piter may es nigrita Antunyca y nan aybel tras dy forty y nan a mande sutel guatapana, mas my no saby pa ky razon; sy bo saby, manda gabla ku my; Dios pagabo. Bida, manda gabla ky my kico Bechy a biny busca na Punta y borbe bay asina presto."

Zoals u misschien kunt zien is dit een Portugees-Spaans-Papiamento, later werd het Papiamento ook beïnvloed door het Nederlands.

Het Nederlands misschien minder en iets meer op Curaçao dan op Aruba.

„Si bo let bon op, lo bo merke cu e dos jongelui-nan cu ta verlief riba otro".

Ook de invloed van het Indiaans op het Papiamento is groter dan men vermoedt. Indiaanse woorden die zelfs werden opgenomen ter verrijking van de woordenschat van de Real Academia Espagnola, en vooral niet te vergeten ook van het Nederlands, woorden als: kanoa, tabako, kaiman, sabana.

De Antillen toendertijd, trouwens nu nog, werden vaak bezocht door Venezolanen en Colombianen die hier een toevluchtsoord zochten i.v.m. de Bevrijdingsoorlog. Het was toen dus een „va et viens" van de vastelandbewoners naar deze contreien.

Men kwam steeds meer in contact met het Spaans, zowel op Curaçao als op Aruba en Bonaire. In 1876 verscheen er op Curaçao een

boek getiteld: „Guia para los Espagnoles hablar Papiamento i.v.v. para los del Papiamento pedan hablar Espagnol."

Men zong toen liederen in het Spaans, fragmenten van Spaanse zarzuelas, kranten verschenen in het Spaans, met een reeks van gedichten van verschillende lokale auteurs.

Op Curaçao hadden ze een heel stel Spaanse Colegios, o.a. Colegio Colonial, Colegio Concordia enz. en op Aruba hadden wij pater Serafin de Sevilla en pastoor Manuel Romero (1836-1849).

Vóór 1816 waren er geen scholen op Aruba. In 1822 begon men met een Openbare school in de Playa o.l.v. Klaas van Eekhout, in 1824 opgevolgd door J. C. Rozenveldt, in 1843 Abraham van Dragt en in 1848 C. v. d. Ree.

De Zusters van Roosendaal namen de scholen over resp. in 1857 (Oranjestad) 1863 (St. Cruz), 1893 (Noord) en 1909 (Savaneta).

Op 5 januari 1915 namen de Fraters van Tilburg het over en ik meen in 1937 de Frères van la Salle.

Ook de Arubaanse onderwijzers, Antoine Henriquez, H. Maduro, H. Croes en J. Maduro gaven les in het Spaans, behalve de vooruitstrevende shon Piet Croes die ook les gaf in het Papiamento.

In 1911 was er zelfs een gouverneur (Nuyens) die ook inzag dat er op school Papiamento moest worden gegeven, en dat heeft hij ook met zoveel woorden gezegd aan de zusters.

Ook de Inspecteur van het Onderwijs zei precies met dezelfde woorden: „Er moet les gegeven worden in het Papiamento, maar", voegde hij er direct aan toe: „zo min mogelijk".

Ds. Bosch was eerlijker in zijn conclusie: Hij zei: „Een taal als het Papiamento is schadelijk voor de ontwikkeling der hersenen en voor de kennis van het Nederduitsch".

Naast het Spaans verschenen er ook publicaties in het Nederlands, maar uitsluitend droge kost voor de z.g. notabelen van die tijd, zoals:

> „Ik ben in gemelde berg berijds diep 3 vaadem, ende het nevensgaande monster is uyt die diepte gehaald in den laatste dag van ons werk, dat ik de eere hebbe deese aan Uwe Edele Groot Agtbare af te vaardigen" etc.

De gewone man had meer schik in het zingen van liederen in het Spaans en mooie romantische versjes uit het hoofd te leren, dan een publicatie in beroerd Nederlands te ontcijferen, redenen misschien dat toen het Hollands geen kans kreeg om te gedijen. Niettegenstaande dat werd het Papiamento verrijkt met veel Nederlandse woorden: korki, kelki, banki, boeki.

Als wij aan tafel zitten ontlenen wij ook veel woorden:
Spaans: mesa, kuchu, kuchare.
Nederlands: stul, forki, telep.

Papiamento onderging ook de invloed van het Engels, eerst het Kings-English tijdens de „gold-rush" en later het Presidents-English tijdens de „oil-rush". Woorden als: Track-engine werden Trekinchi.
Uit het Frans: Korta kunuku ku piedra meskos ku korta pan.
Trancher le pain — transhe.

In het begin van 1800 (1816) telden de ABC-eilanden 17.000 inwoners. Aruba 1800, Bonaire 1200 en Curaçao 14.000. Laten wij aannemen dat er toen zo'n 15.000 mensen Papiamento spraken, thans, anderhalve eeuw later is het aantal gestegen tot een slordige kwart miljoen. Ik wil niet beweren dat zij de taal beheersen, maar dat het

gesproken wordt. Men moet niet vergeten dat behalve dat er op de ABC-eilanden Papiamento gesproken wordt, er ook op St. Maarten, Saba en St. Eustatius mensen wonen die Papiamento kennen. Hetzelfde geldt ook voor Suriname, Brits Guyana en vele Engelse eilanden, zoals Barbados, Greneda, St. Vincent en Trinidad.

Tijdens de „Boom-time" van de Lago kwamen velen van de Engelse eilanden hier werken en hebben als tweede taal het Papiamento leren spreken.

Wij wonen hier op dit kleine eiland met 40 verschillende nationaliteiten en velen hebben de moeite genomen om het Papiamento te leren spreken, behalve misschien een paar enkelingen die in ieder geval tenminste een paar woorden kennen als „Ayo" en „Kon yama Bo?"

En nu de vraag: Hoe staat het met de toekomst van het Papiamento? Zal de belangstelling daarvoor weer oplaaien, of zal het minder worden en stilletjes aan wegebben?

Zoals de zaken nu staan kunnen wij gerust stellen dat het Papiamento meer en meer wordt gesproken, niet alleen door onze mensen, maar ook door anderen die hier woonachtig zijn. De belangstelling bij de Nederlanders vooral om het Papiamento te leren is zeer zeker de laatste tijd toegenomen, ik moet het eerlijk bekennen, dat er onder de Nederlanders velen zijn die het werkelijk geleerd hebben, en dat kunnen wij helaas niet zeggen van onze eigen mensen, zover is het nog niet gekomen. Men is hier nog steeds van mening dat als je hier geboren en getogen bent en Papiamento spreekt, dat je dan die taal niet hoeft te bestuderen.

Met de vooruitgang van het Papiamento wil ik natuurlijk niet beweren dat het niet beter kan vlotten, integendeel, ik ben me ervan bewust dat er veel wordt gedaan t.o.v. het Papiamento alleen ben ik een beetje bang voor een teveel aan geschrijf en gepraat en een te weinig voor de dag komen met meer concrete en weldoordachte plannen. Men is nog steeds aan het peilen; zullen wij het wagen of zullen wij maar afwachten? De aanpak volgens mij — ik hoop dat ik het mis heb — is nog steeds ietwat te voorzichtig. Men is nog niet helemaal zeker, wil eerst de kat uit de boom kijken. In ieder geval, als ik de geschiedenis moet geloven, was dat ook het geval met alle andere talen in het begin, en wij beginnen pas.

Ik wil mij alleen bezig houden met het Nederlands toendertijd. Niet met de orthografie van Siegenbeek van 1804, nog minder met die van Mathias de Vries van 1864, samen met Te Winkel, nog minder met van Kollewijn 1894 of Marchant in 1934, zelfs niet met de nieuwe spelling, maar ik wil verder terug in de geschiedenis tijdens Simon Stevin (1548-1620), de bekende mathematicus, schrijver van de „Beghinselen der Weeghconst" (1586). Deze Simon Stevin was, behalve wiskundige, ook een van de voorvechters voor het Nederlands. Hij was er zich volkomen van bewust dat alle talen hun mogelijkheden en voordelen hadden, zo ook het Nederlands toen. Iedereen schreef toen in het Latijn, maar hij, Simon Stevin, begon in het Nederlands te schrijven. Al zijn boeken zijn in het Nederlands geschreven. Hij was ervan overtuigd dat zij die geen Latijn kenden, ook nog konden leren, via hun eigen taal, en hij was de man die het Nederlands propageerde. Hij werd uitgelachen, uitgescholden, uitgedaagd, maar uiteinde-

lijk danken wij aan diezelfde Simon Stevin dat het Nederlands een waardige cultuurtaal is geworden.

Wat Stevin was voor het Nederlands was Corsen voor het Papiamento. Hij was de voorvechter die hoon had te verduren van zijn eigen mensen, maar uiteindelijk had hij toch gelijk.

Het Papiamento groeit met de dag. Papiamento leeft. Rudolf Lenz had het over Papiamento en schreef: „Papiamento es una de las lenguas mas perfectas del mundo." Ik zou de laatste zijn om dit te beweren, maar een ding weet ik zeker, en dat is, dat de meest perfecte taal die zal zijn, die met minder grammatikale grillen een duidelijke gedachtencommunicatie zal weten te bereiken. Wat dat betreft ligt Papiamento niet ver uit de buurt.

H. Booi ∎

Hierna droeg de heer Booi nog enkele gedichten in het Papiamento voor hetgeen zeer in de smaak viel bij de aanwezigen, red.

Onderwijsdag voor het basisonderwijs

Omstreeks 8.15 uur kon de voorzitter voor een bijna volle zaal (op de eerste rij hadden nog enkele personen plaats moeten nemen!) de onderwijsdag openen.

Als eerste spreker werd hierna prof. dr. W. C. H. Driessen aangekondigd. Hij hield een inleidende bespreking over het document van de werkgroep Lochem. In het kort kwam het hierop neer, dat deze werkgroep een vernieuwing van de „kweekschool" voorstelde. Deze hield in:

a. Structurele vernieuwing

b. Democratisering

c. Academisering

d. Behoefte onderwijzer.

Het wordt een driejarige keuze-opleiding. Via het keuzepakket HAVO, 7 weken algemene stof en daarna kan men kiezen tussen 2 zaakvakken en 2 expressievakken. Dus specialisatie, wat echter niet wil zeggen dat er vakleerkrachten zullen komen op de basisschool.

Er zullen op de academie kerncolleges gehouden worden, daarbij discussies en practicum. Ook de positie van de docent aan de pedagogische academie zal daardoor veranderen. Het lesrooster vervalt, hij krijgt een veertigurige week.

Omdat het door de blijvende verandering van onze cultuur wel haast onmogelijk is om 40 jaar onze taak naar behoren te vervullen zal de mogelijkheid tot herscholing geschapen moeten worden, om daardoor zo adequaat mogelijk les te kunnen blijven geven.

Na de run op de koffie kwam de heer B. J. Werink aan het woord met het onderwerp: „De invloeden van insecticiden op ons leefmilieu."

Van alle diersoorten nemen de insecten een grote plaats in (70%). Hiervan is 5% schadelijk. Om hen te bestrijden werd vroeger gebruik gemaakt van natuurlijke vergiften (plantaardig). Rond 1930 werden chemische insecticiden in gebruik genomen. Men onderscheidt twee groepen:

a. Gechloreerde koolwaterstoffen o.a. D.D.T.
b. Organische fosfaten, t.w. parathion en malathion enz.

Deze tweede groep wordt minder gevaarlijk geacht, omdat deze door enzymen in ons lichaam afgebroken wordt. Ontbreken deze echter......

De heer Werink gaf nog enkele voorbeelden van de gevolgen van het gebruik van insecticiden, o.a. de sterfte van de futen in het Clear Lake. Aangezien deze, evenals de mens, aan het eind staan van een voedselketen, waren de gevolgen voor hen funest. Er was gespoten in de verhouding 1/500 deel per miljoen. Het water bevatte deze hoeveelheid. Het plankton uit het meer echter 5 delen per miljoen, de vissen 500-800 delen per miljoen, de futen 1600 delen per miljoen, wat voor hen de fatale dosis was.

D.D.T. wordt n.l. in de natuur niet afgebroken maar behoudt zijn werking met de kans op bovenvermelde accumulatie. Het gevaar bij het gebruik van insecticiden is dat ook de nuttige insecten en de van deze insecten levende dieren gedood worden. Het gevolg van een en ander is dat daardoor de resistente soorten zich sneller kunnen vermenigvuldigen, o.a. de mug.

Wat te doen?

a. Beschermen of kweken van natuurlijke vijanden.
b. Alle broedplaatsen opruimen.
c. Biologische genetische methoden.

Hierna volgde de middagpauze. Deze bleek nogal vermoeiend, want er waren 's middags veel uitvallers.

Aan het woord kwam dr. C. Zaandam met het onderwerp: „Sexuele begeleiding op school". Hoe en waarom. Het Hoe verdeelde hij in tweeën:

1. Sexuele educatie.
2. Sexuele informatie.

Sexuele educatie is het bijbrengen van liefde geven en liefde nemen. Liefde en begrip hebben voor alles wat leeft. Opvoeden is een harmonieuse vorming tot volwassenheid.

Sexuele informatie: Zuiver informatief. Het hoe en waarom. Voorlichting. Sexuele educatie te beginnen in de derde klas, sexuele informatie in de vierde klas. Waarom op school? Als het goed is zou het thuis moeten gebeuren. De ouders hebben echter weinig gelegenheid daartoe en de kinderen zijn de meeste tijd buiten het gezin. Deze begeleiding moet methodisch consequent zijn, dus de beste gelegenheid hiervoor is op school en wel in aparte daarvoor bestemde lesuren. Dus voorlichting op school door de leerkracht.

Wat? Eenvoudige uitleg van het menselijk lichaam, bouw en functie, de puber, bevruchting, zwangerschap, geboorte, anti-conceptie, ge-

slachtelijke voortplanting. Dit alles aan de hand van visuele en akoestische aanschouwing.

Hierna volgde de eveneens zeer interessante lezing van de heer H. Booi, over het Papiamento welke u elders in dit blad in zijn geheel afgedrukt vindt. Al met al een interessante en geslaagde onderwijsdag.

O. U. ■

Hebt U Ook . . .

gemerkt dat op de Basissektie-Onderwijsdag de voorste rij leeg bleef?
gehoord dat weer verschillende collega's gaan vertrekken, en wel de heer en mevr. Keur-Spaans en de heer Schuddeboom?
gelezen dat op de grote protestmeeting in Utrecht tegen het Onderwijsbeleid van de regering in Nederland maar liefst 45000 collega's meeprotesteerden?
gehoord dat een van de protesteerders was de heer Hogenbirk? Sommige mensen kunnen het gewoon niet laten.

CAcamba

Woensdag 22 december zijn alle VLA-leden welkom bij de herhaling van de uitvoering van de cabaretgroep Colegio Arubano: CAcamba. Met deze uitvoering had de groep succes in eigen kring op 11 december j.l. Het is een programma vol wetenswaardigheden over onderwijs, Aruba en algemeen menselijke kleinheden. Plaats: C.C.A. Tijd. 20.30 uur. Entree: f. 2.50.

ARUBA'S "Big 4"
7up
Schweppes
Pepsi-Cola
KIST
MMMMMM
GRAPETTE
VICTORIA BOTTLING CO. LTD
GINGER ALE